

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

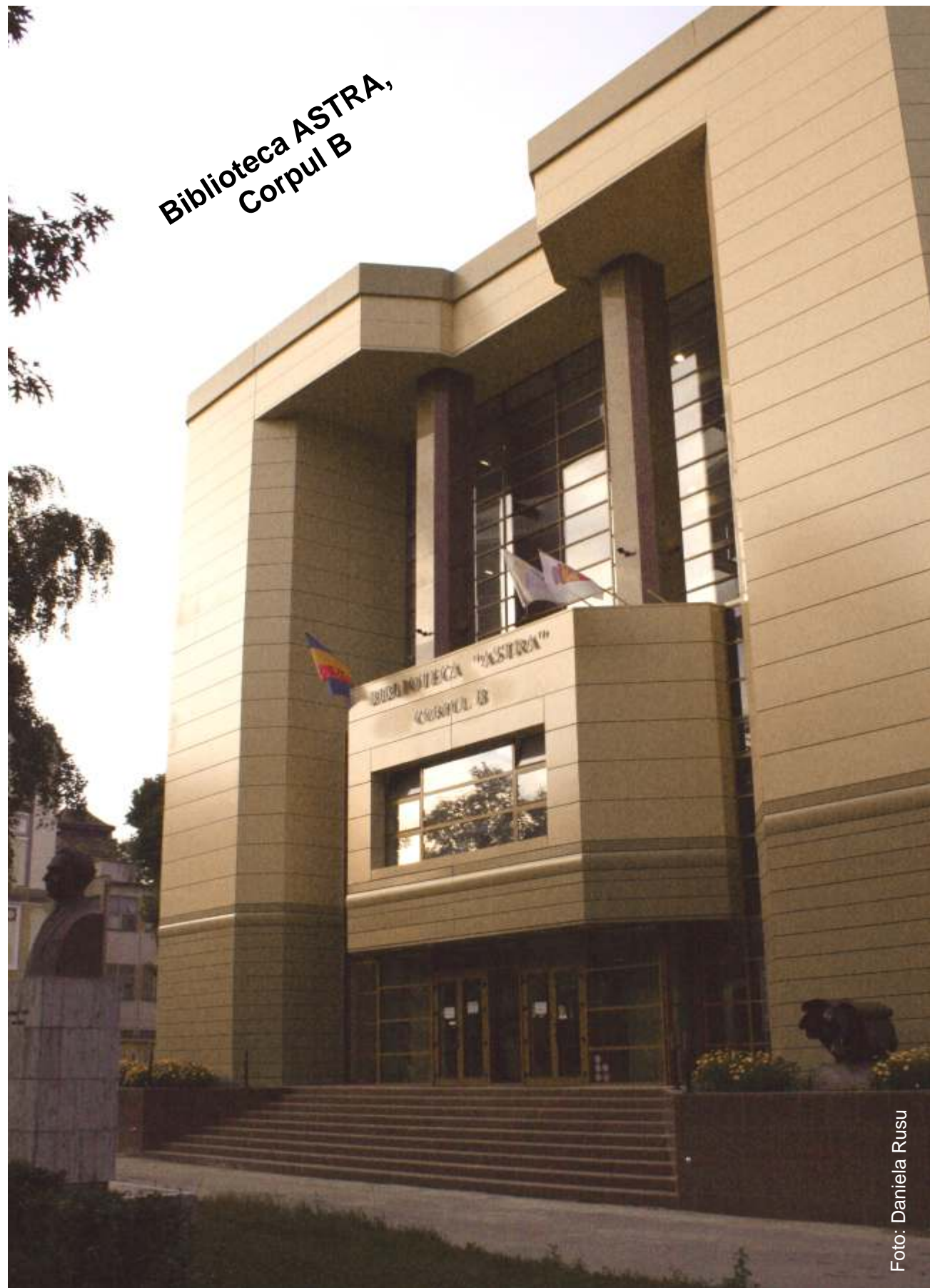
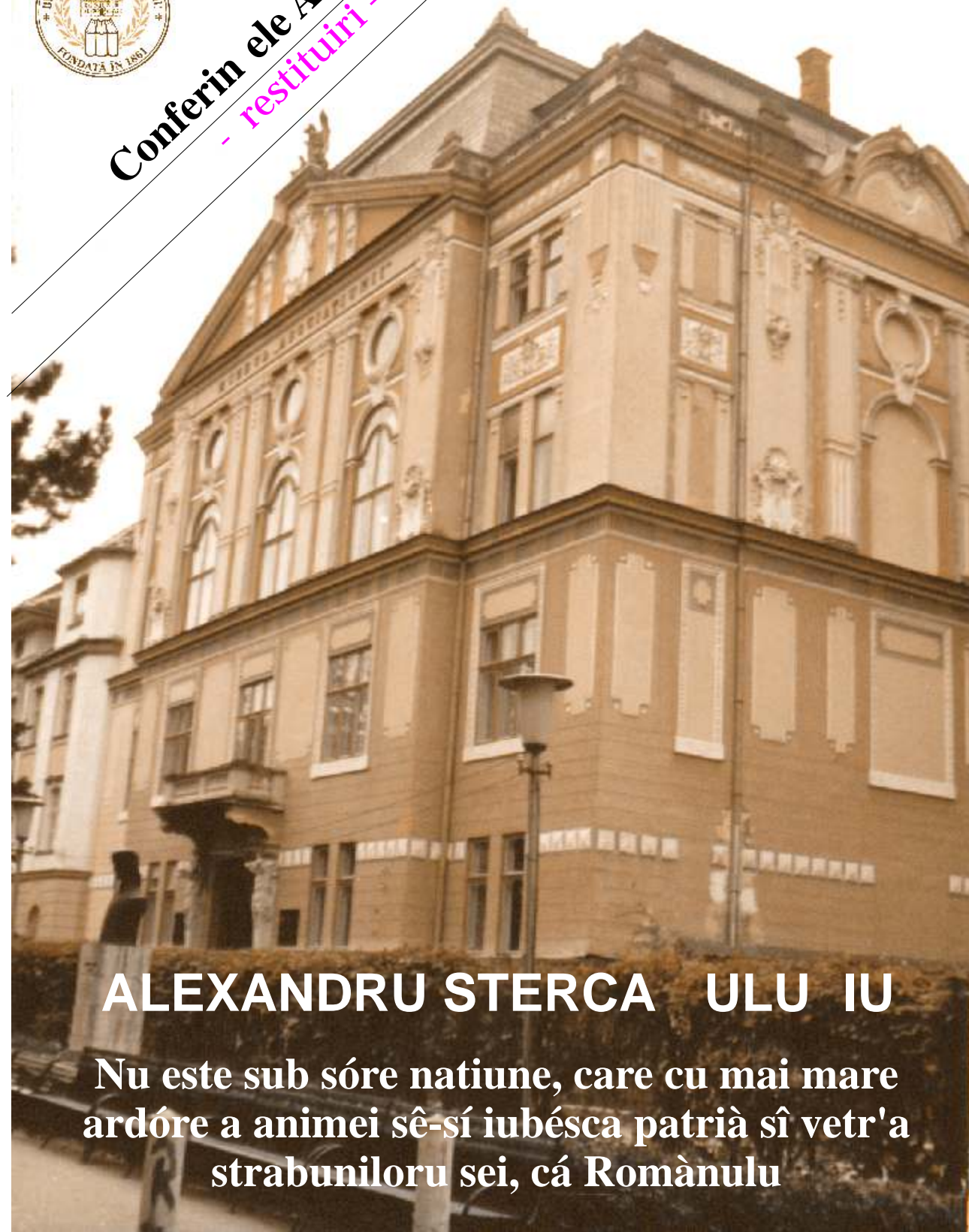

Foto: Daniela Rusu

Conferințele ASTREI
- restituiri -

Nr. 97/2010

ALEXANDRU STERCA ULU IU

**Nu este sub sôre natiune, care cu mai mare
ardóre a animei sê-sí iubésca patrià sî vetr'a
strabuniloru sei, cá Romànu**

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințe restituite:

ALEXANDRU STERCA-ȘULUȚIU:

*Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre a animei sê-sí
iubésca patrià sî vetr'a strabuniloru sei, cá Românulu*

Coordonatorul colecției: **Onuc Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: **Daniela Rusu**
Editor: **Ioana Butnaru**
Tehnoredactare: **Iuliana Zsold**

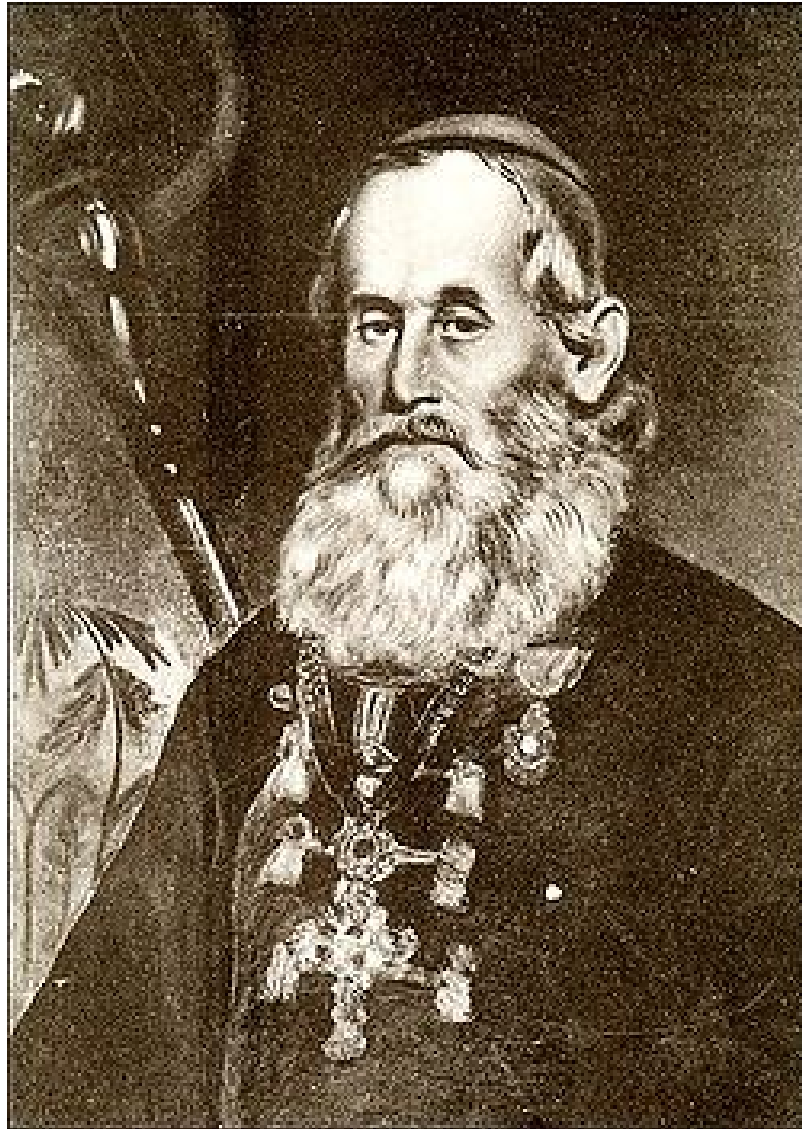
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU
Str. George Barițiu, nr. 5/7
550178 Sibiu/România

Tel: +40 269 210551
Fax: +40 269 215775
Internet: www.bjastrasibiu.ro
E-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

Alexandru Sterca-Șuluțiu
(1796 – 1858)

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 –</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007		8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i>	13

Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i>	14
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i>	15
George Banu	<i>Actorul european</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbătut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i>	28

Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30
Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i>	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri'a, nu are dreptu a se numerá intre poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39

Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociațiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889</i> ...	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în emanciparea femeii și educația copiilor</i>	50
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective)</i>	51

Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI</i>	52
Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret - Atanasie Marian Marienescu –</i>	64
Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie</i>	65

Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică</i>	66
Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918</i>	67
Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei</i>	69
Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împuțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituiri</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română</i>	78

Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc</i>	79
Cornel Lungu	<i>Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române</i>	80
Cornel Lungu	<i>Din legăturile “ASTREI” cu societăți academice și culturale române și străine 1861-1914</i>	81
Cornel Lungu	<i>Pașii poetului în cetate</i>	82
Ovidiu Hurduzeu	<i>Capitalismul cu conștiință și economia participativă</i>	83
Ion Bianu	<i>August Treboniu Laurian</i>	84
Ilie Moise	<i>Ilie Dăianu și spiritul Blajului</i>	85
Cornel Lungu	<i>Petiția Episcopiei Române Ortodoxe din Statele Unite ale Americii de Nord către președintele Woodrow Wilson</i>	86
Alexiu Tatu	<i>Mihai Viteazul în documentele Serviciului Județean Sibiu al Arhivelor Naționale</i>	87
Bianca Karda	<i>Odiseea plecării unor români ardeleni din județul Sibiu în America (1900-1914) reflectată în presa transilvăneană a vremii</i>	88
Eugenia Crișan	<i>Generalul francez Berthelot și România</i>	89
George Barițiu	<i>Adunarea generală a XXX-a a Asociațiunii Transilvane</i>	90

Constantin Cubleșan	<i>Mihai Eminescu – Ciclul schillerian</i>	91
Constantin Cubleșan	<i>Ion Pop Reteganul – Folclorist și publicist</i>	92
Constantin Cubleșan	<i>Ioan Slavici – portret în oglinda timpului</i>	93
Mircea Braga	<i>Însemnări despre multiculturalitate</i>	94
Marius Laurian	<i>August Treboniu Laurian</i>	95
Keresztes Coloman Stefan, Eugenia Simona Keresztes	<i>Genii ale matematicii la Sibiu: Farcas Bolyai și János Bolyai.....</i>	96
Alexandru Sterca- Șuluțiu	<i>Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre a animei sê-sí iubésca patrià sî vetr'a strabuniloru sei, cá Românulu</i>	97

Alexandru Sterca-Șuluțiu

**Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre
a animei sê-sí iubésca patrià sî vetr'a strabuniloru sei,
cá Românulu**

Cuventulu E. S. Mitropolitulu Conte Siulutiu*

Lit. C.

Domniloru!

Fiti d'in adunculu animei nostre in Domnulu salutati sî bineventati!!

Nu putînu nutremente de cea mai viua bucuria dâ sufleteloru nóstre privirea cea mangaitória asupr'a splendidei, numerósei sî alesei nóstre adunâri natiunale.

Nu putîn mangaiere si cutesare intru angustiele tempului de fatia insufra ingrigirei nóstre celei parintesci, cari pana acum'a fatîsiu cu atâtea impedecâri ne-au neodichnitu sî neau neliniscitu animele nóstre pentru unu vinatoriu mai fericitu sî pre seam'a natiunei nóstre, candu ne vedemu

* Concordia, Pesta, 1863, an III, nr. 31-178, p. 125.
Textul respectă ortografia vremii

6 **Conferințele Bibliotecii ASTRA**

încungiurati și spriginiti de lamur'a și de cea mai aleasă classa a fiiloru natiunei noastre române, cari între mai bine de unu milionu de Români credinciosi, escéleza cu întieptiunea, cu unu judiciu profundu, cu neclatita credintia și alipire catra Tronu, cu zelul și iubire catra patria, și catra înnaintarea fericirei iubitei sale natiuni.

Incuragiatii dara, ca conferintiele, cari se voru face sub presidenti'a noastră, voru fi spriginite prin asia propte tari și barbati asiá zelosi și natiunali, cu atât'a cu mai statornici pasi vomu pote cu ajutoriulu lui Dumnedieu purcede in consultarile noastre, cu catu prin contestulu p. n. Resolutiuni suntemu și despre aceea deplinu assecurati, că nu numai terenulu pre carele acum in aceste conferintie natiunali stâmu, este legiuitu, pre care au statu și in conferintiele noastre d'in 13/1 Ianuariu 1861 și d'in cari se-au substernutu Tronului și acele petitiuni, pe cari avemu acum norocire, a fi dobanditu prea nalt'a Resolutiune, care este obiectulu celu mai placutu alu conferintieloru noastre acestoru de acum.

Nu mai esista dara la midilocu alta piedeca, că se nu potemu legalnicesce și in acestea conferintia liberu pentru inaintarea binelui de comunu și alu natiunei noastre consultá.

Cutesatii dara, in Domnulu Onorati Domni! libere cu adevărata, inse cu cea mai adunca a întieptiunei judecata, bine rumegatele glasuri ale radicà; pentru că nu potu se nu ve desteptu întielépt'a-ve atentiune și spre aceea, că loculu pre care stâmu sântu este, și obiectulu și substratulu consultariloru noastre atatu e de grandiosu, momentosu și afundu taiatoriu inca preste vécuri in viéti'a dulicei patriei și a natiunei noastre, câtu dáca candva o natiune a avutu lipsa de întieptiune, de unu sange rece și asediatu in judecatile, in cuvintele, consultarile, și hotaririle sale, și de un'a privigere și cugetare inainte, afundu și bine socotita la venitorulu seu și a iubitei patriei sale, nici un'a natiune cá

natiunea româna, atât'a lipsa de acestea vertuti, sî togma in momentul de fatia, candu este intrebarea de mórte ori viatia pentru ea, nu are.

Nu e mica nici de a se condemná, ci prea grandiósa sî prea grea acea problema, asupr'a cârei'a avemu asiá seriosu sî cu sânge rece a ne consultá.

Cu unu cuventu, prea grandíos'a sî maréti'a probiema sî substratu alu consulariloru este nu numai coordinarea iubitei nóstre natiuni câtra patria sî câtra colocuitóarele sorori natiuni, sî a introducerei sî conlucrarei eii in tóte drepturile politice constitutiunale sî assignarea competentului locu in numerulu adeveratelor sî legiuitelor de pan'acumu natiuni in patria'a nóstra, cu cari de aci inainte la olalta avemu de a constitui sistem'a Transsilvaniei; de a gandi sî cugetá seriosu sî despre câile acelea, prin care s'ar potè mai bine promová parintiescile sî preanaltele intentiuni ale adoratului nostru Monarchu sî a se uní autonomi'a iubitei nostre patrie, care de Maiestatea Sa pre bas'a diplomei d'in 20. Octombre 1860 ne este cu cuventu regescu apromisa, sî care noua ni-se cade cu totu dreptulu a o spriginí sî sustinea, - cu relatiunile cari aru avea cu intregu Imperíulu Austriacu.*

Domniloru! seriosu se cugetamu, câ acelea ce vomu scapá d'in gurile nóstre in conferintiele nóstre acelea nu voru resuná indesiertu numai in sal'a acest'a; acelea voru respinge echoulu seu sî in urechile patriei, ba in ale întregu Imperiului Austriacu sî a tóta Europ'a. Glasulu nostru intieptiesce formatu sî binenimeritu va avea pondulu seu tocma sî in cumpan'a sórtei întregului Imperiu Austriacu; elu de sî a fostu candu-va ne bagatu in seama sî nepretiuitu, insa acumu nu mai póte fi condemnatu; câ dîcu, câ dupa 1848 sî mai vertosu dupa díplom'a d'in 20 Oct. 1860, totu omulu acela tare ar'retací in calcululu politice, care despretiuindu sî ne bagandu nici intr'o seama dreptulu

* Concordia, Pesta, 1863, an III, nr. 32-179, p. 128-129

8 **Conferințele Bibliotecii ASTRA**

glasu alu natiunei nóstre romane ar' socotí câ ea la coordinatiunea patriei nóstre sî a acestei'a câtra intregu Imperiulu Austriacu n'aru poté avea vre unu influssu sî glasu catu de micu hotaritoriu. De aceea se nu uitâmu Domniloru, câ ací in sal'a acést'a, sî in conferintiele acestea este concentrata nu numai tóta increderea, dá sî tóta speranti'a natiunei nostre.

Ba, dela Adunarea aceast'a ascepta cu mare incordare a animiloru nu numai natiunea nóstra, iubit'a nostra patria sî tóte colocuitoarele sorori natiuni, ci insusi si adoratulu nostru Monarcu sî Domnitoriu (Sa traiésca!) se védia, cum-si va impliní Adunarea nóstra inalt'a, mareati'a, inse sî prea ponderós'a sî pentru iubit'a nóstra natiune sî patria multu hotaritórea aceast'a misiune. – Ba dicu câ de la adunarea nòstra acésta dupa cum-si va deslegá ea problem'a sa voru urmá sî binecuventâriale séu blastamurile posteritatiei asupr'a nóstra.

Nu ve mirati dara Domniloru! daca iara ve voi repetí, câ daca candu-va vre o natiune a avutu lipsa de intieptiune, de unu sange rece sî asiediatu, de o priveghiare sî de o afunda sî bine socotita inainte – cugetare sî cautare in venitoriulu seu, alu dulcei patriei sale, nici un'a natiune cá a nostra mai mare lipsa de aceste vertuti sî poteri sufletesci in momentulu acest'a de fatia, candu este intrebarea despre viéti'a séu apunerea ei, n'a potutu de aiba.

La trei mari detorii sî lucruri de capetenie mai cu seama trebuie conferinti'a nostra aduncu sî cu tóta seriozitatea se caute, cari dupa parerea mea ar'fi:

- a). Interesele séu mai bine drepturile sî beneficiurile politice a iubitei nostre natiuni
- b). Prosperitatea dulcei sî comunei nóstre Patrie, sî
- c). Neclatit'a credintia sî alipirea catra august'a casa domnitoria, sî de aci urmând'a gloria a Tronului, Unitatea sî tari'a intregu imperiului Maiestatiei Sale. (Sa traiesca!)

1. Ce se atinge de interesele, séu mai bine de drepturile seu beneficiurile politice și civile ale iubitei nostre natiuni, acelea intru atât'a de mare și chiară mesura și modalitate le a desfasiuratu natiunea noastră in fati'a patriei, in adunarea regnicolara d'in Alba-Iulia 1861 și a Comitatelor, districtelor și scaunelor și si inaintea Maiestatei Sale, și a Inaltului seu Regimu, prin mai multe suplice și deputatiuni, d'in sinulu seu inaintea Augustului Tronu tramise, câtu acelea a le mai desfasiurá și aici și d'in nou a le mai repití tóte s'ar pareá a fi unu lucru desiertu și fara scopu. Ci Romanulu nici cu acestu binevenitu privilegiu, nu va potea nici de catu face taina d'in interesele sale natiunali, și pana candu drepturile sale nu si-le va potea deplinu castigá, tocma și interesulu patriei și alu întregei Monarcii, nu se va potea odichni, și nu va incetá a cere, a bate la usi, ba a le reclamá cu voce puternica și inaintea lumii.

Mai bine ca 400 de ani natiunea noastră și confesiunea ei in patri'a loru a fostu fara mila tolerata, ba esilata și de legi proscrisa, de și ea a suportatu partea cea mai mare a greutatiloru publice ale patriei sale.

Ea acuma vrea blastemulu acest'a, jugulu acelu de fieru pentru tóta veci'a alu scuturá și pre căli legalnice a-si asigurá deplin'a sa libertate nu numai individuale, ci și comuna natiunale cu tóte drepturile ecuale, cari se cuviniu ei ca atare.

Principalulu interesu alu natiunei romane dara este, ca in patri'a sa se fia de tóte colocuitórele natiuni, prin un'a lege in comunu adusa și de Regele sanctiunata, recunoscuta de un'a asiá natiune legiuita, care de tóte acele privilegie, immunitati și beneficiuri sê se bucuré, de cari se bucura, și se voru bucurá și celelalte sorori colocuitóre natiuni.

Ce e dreptu, Domniloru, câ d'in grati'a Monarchului, prin diplom'a și p.n. manuscrisu câtra grafulu Rechberg d'in 20. Octovre 1860, și natiunei

10 **Conferințele Bibliotecii ASTRA**

române, cu libertatea și autonomi'a naționale, și cu mai multe beneficiuri naționale, sunt nu numai promise, dar în parte și realizate: înse după ce sistem'a Principatului Transilvaniei în sensul Art. diet. a VI. d'în 1774 s'a basat mai înainte numai pe trei națiuni, și 4 confesiuni autonome și precum d'în contextul mai multor legi ale patriei se culege * nu numai sarcinile publice, dar și reprezentatiunea, și alte beneficiuri și oficiuri publice s'au împărțit totu deun'a după interesele publice ale autonomelor naționalități și confesiuni.

Interesele dare ale națiunii române poftesc neertatu, că ea în constituiunea și sistem'a patriei sale între celea 3 națiuni autonome și patru confesiuni, nu numai se figureze ca națiune liberă cu ambele sale confesiuni, dar locul ei în aceea sistemă că la 4-a națiune autonomă, se i se asigureze și prin lege nouă sântinată de preinduratulu Monarcu.

De aici Domnilor! apoi prea firesce și legalnicesce urméza, că interesele națiunii noastre, sunt totu acelea, cari după sistem'a marelui nostru Principatu alu Transilvaniei și după constituiune lu are seau lu voru avea și celelalte conlocuitoare națiuni, adevă se fia autónoma de sine statória, cu unu perfectu dreptu de limbă, că idei'a de națiune autónoma fără limbă e numai o satiră, asemenea acelei idei "că marea aru putea fi fără apă séu fără fundu" și cu dreptulu la reprezentatiune în dietă, s'au în adunarile comitatense, și se aiba tóte celelalte beneficiuri în acee-si în atât'a numai proporțiune, în care națiunea română fatîsiu cu conlocuitoarele și sororile națiuni concura și la suportarea greutăților publice și la sustînerea comunei patrii.

Națiunea română nice odată nedereptate séu mai multu decâtu un'a derépta competenția dela sororile națiuni séu de-la Monarchulu seu nu va pofti.

* Vedi și aprob. p. I. art. II. par. III. art. I. Comp Const. p. II. tit. I Nr. 16, 17, 18, Edict: 49 art. diet. de anno 1791 art. II. puncto 90 Dipl. Leopold.

Ear' acésta pretensiune e asiá de drépta, câtu cu fatia curata incontra i nimení nu va poté stá, sí toti acei, cari aru indrasní a o botezá de o pretensiune escentrica séu de prea intînsa sí nederépta, insusi s'aru poté botezá si tiné de cei mai mari neamici ai dreptâti. Pentru-câ unii cá acei'a cu alte cuvinte numai atât'a aru dîce: Româniloru, fiti voi buni, séu mai bine nebuni, sí portati sí d'aici innainte d'in greutatile patriei sarcin'a cea mai mare sí d'in binefacerile ei indestuliti-ve cu partea cea mai mica!

Cându dara natiunea nóstra-si cere, precum d'in sarcinele cele publice, asiá si d'in folósele patriei sale numai competinti'a proportiunata si drépt'a sa parte: nu se póte nici innaintea cerului, nici innaintea lumii rusîná, si nici câ cu vre o justitia i s'aru poté denegá.

2. Ce se atinge de prosperitatea dulcea nóstre patrie, Romanulu interesele amatei sale natiuni pururea se va nevoí a le uní cu neclatit'a sa credintia câtra Domnitorulu seu, dar si cu nemarginit'a iubire câtra dulcea s'a patria.

Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre a animei sê-si iubésca patri'a sí vétr'a strabuniloru sei, cá Românulu.

Sciti, Dloru! cu câta fragedîa-si iubesce Romanulu patri'a sa cu câta caldura a animei se lipesce de pamentulu sí de vétr'a parintiloru sei!

Nu e natiune sub ceru, carea in virtutea iubirei sí alipirei de patri'a sa sê o póta intrece.

Cine s'aru mai indoi despre acést'a, l' indreptâmu la tristele sí istoricele patimi si dorerósele ei rabdari mai preste cinci secole; candu ea in patri'a sa, in carea cu conlocuitoarele natiuni, nu subjugate cu armele, fara ''sponte sua dextram dantes'' – cum dîce anonimulu notaru alu lui Bel'a – si-au impartîtu pamentulu sí tóte politicescile sale bineficiuri, - erà totusi

12 **Conferințele Bibliotecii ASTRA**

proscrisa, esilata sî tolerata numai usque ad beneplacitum Principis et Regnicolarum, sî totusi in sôrtea acést'a asiá tirana, nedrépta sî nemeritata, n'a voitu a se despartî de pamentulu acest'a, in care se odicnescu in urne sî sub monuminte maretie ósele sî cenusi'a prestralucitiloru sei strabuni.

Au rabdatu mai bine confiscarea bunuriloru sî miseria, sî ce e sî decâtu mórtea mai greu, degradarea d'in tóte drepturile omenesci la cea mai urita, mai de josu sî mai tirana sclavia sî stare mai de dobitocu, decâtu cá de-la vetrele parintiloru sei (ab aris et focis gloriosorum suorum parentum) sê se lase sî prin cea mai rea d'in lume miseria sî sôrte a se goni sî alungá, séu sê se póta silí sê iesa sî sê tréca d'in patri'a loru, chiaru nici aprópe numai preste Carpati la fratii sei.

Sî daca Romanulu atunci, cand erá, cum am dísu, in patri'a sa exule sî robu, seracu sî asupritu, atátu si-a iubitu patri'a, câtu nu o-a parasitu, ba nu si-a pregetatu nici cu tóte pufínelele sale poteri sî averi sî cu scumpulu seu sânge a o aperá impreuna cu celelalte conlocuitórie natiuni, - dupa diplom'a d'in 20. Octovre 1860 – indereptatitu, - sî-va uitá vr'odata de patri'a sa? Séu cine va mai cutezá a negá, câ Romanulu intru dobandirea sî sustînerea autonomiei scumpei sale patrie, pe bas'a diplomei sî a inaltului manuscrisu regescu d'in 20. Oct. 1860 catra Grafulu Rechberg, séu pentru promovarea binelui ei de comunu, d'in tóte poterile lui nu se va silí, dintr-o fratiésca contielegere cu sororile natiunei d'in patria, tóte cele potintióse sî legiuite a le face sî a le miscá?!

Sî acést'a e, Dloru! radical'a causa, pentru carea natiunea romana dorește d'in adanculu animei sale unu terenu legiuitu, o dieta in patri'a sa sî nice decâtu afara de ea, unde deslegându-se deasupr'a ei blastemulu legeri vechi sî prin o lege nóua recunoscandu-se de câtra celelalte conlocuitóre sorori natiuni, sî natiunea nóstra de sora legiuita a sa, cu care la olalta acum sistem'a

marelui principatu alu Ardealului, nu cá mai nainte de 1848 numai trei natiuni sî patru confesiuni, ci patru natiuni sî siese confesiuni constituandu sî asiá impartâsindu-se in tóte egalele daruri ale legeri celei nóua, numai la olalta intru o fratiésca intielegere a celor patru natiuni sî siese confesiuni, sê ne nevoimu nu numai fericirea sî prosperitatea comunei sî iubitei nostre patrie a o solicitá, fundá si promová, dar sî preinaltele sî parintescile intentiuni sî Tronulu adoratului Monarcu dupa omagial'a nóstra detoria cu unite poteri a le sprigini.

Dloru! natiunea nótra e convinsa, cá proni'a cea ddiésca dupa adancele sî neajunsele sale judecâti, de aceea a voitu a asiediá in patri'a nótra mai multe natiunalitâti sî mai de diverse origine sî limba, cá imprumutatu un'a cu alt'a nu numai sê ne tolerâmu, ci sê ne sî iubimu sî sa ne voimu un'a altei'a binele; ca a patr'a (a dóu'a) porunca este, "sa iubesci pre deaprópele teu cá insuti pre tine!" sî la olalta intru o armonia fratiésca sî crestinésca cu poteri unite sa efeptuâmu fericirea comunei si scumpei nóstre patrie; cá dîsu este: "Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur". Pentru-câ repetiescu sî aici aceea, ce de un'a miia de ori am mai dîsu sî voiu mai dîce ori sî cui, cá tóte acelea suntu numai visuri, fantasii sî idei fara fundamentu basate pe ventu, déca voru socoti séu sororile nóstre natîuni, adica fratii Magiari, Secui sî Sasi séu Români ca fâra impreuna sî fratiésca a acestoru 4 natiuni contielegere intr'un'a, voru poté deosebi, un'a fâra alt'a, ferici patri'a. – De unde nu me indoiescu, cá natiunea nótra româna sî de asta data inca in adunarea sa presenta natiunala, in consultârile sale va dá semnele cele mai eclatante ale dorului, ale nesuintiei sale pentru o buna intielegere, pentru o înfratîre adeverata pe terenulu unei derepte, proportîunate sî perfecte indreptatîri, precum in greutâtile, asiá sî in tóte beneficiurile constitutiunei sî ale patriei, cu celelalte conlocuitoare sorori natiunalitâti d'in patria.

3. Incâtu se atinge de neclatit'a credintia si alipire câtra august'a casa domnitória de unitatea si consolidarea si glori'a Tronului si tari'a intregului imperiu alu Maiestâti Sale, - anim'a cea multiamitóre a Românilor nici odata va poté sa uite, in ce mesura mare este natiunea sa detóre Domnitorului si Monarchului seu si la tóta august'a casa austriaca domnitóre!

Românulu pururea-si va aduce aminte, câ, cá sa nu pomenimu de tóte cele multe si mari faceri de bine, ce a luat natiunea nóstra in daru d'in mânilor gloriosilor si de eterna pomenire vrednicilor Domnitori ai casei austriace, indata dupa-ce proni'a ddieiasca dedu si iubit'a nóstra patria sub prea blândulu si omenosulu sceptru alu domnitórei case austriace si înainte de 1848 – numai acelea déca le vomu memorá, care d'in inalt'a si prea crestina a indurare a gloriosului acum Imperatu si Mare-Principe alu nostru Franciscu Iosifu I. (Sa traiésca!) de-la 1848 incóce pâna'n dñu'a de astadî in decursulu celor 15 ani a dobanditu, suntu mai mari, mai grandióse si mai multe, decâtu tóte acelea, care natiunea româna mai nainte de 1848 in decursulu mai a loru 500 de ani a luat de-la egoistic'a si pentru Romani neomenós'a, cá sa nu-i dñu, tiran'a constitutiune, legislatiune si carmuire, numita natiunala patriotica.

Spuneti-mi, Dloru! ce este si p. n. si indurat'a resolutiune d'in 18 Oct. 1862 alt'a, decâtu cele mai stralucite semne ale parintescei indurâri si portâri de grija a adoratului nostru Domnitoru si a M. nostru Principe Franciscu Iosifu I. pentru natiunea nóstra?!

Intórceti, Dloru! foile istoriei patriei nóstre inapoi, pâna'n véculu 13, cautati si vedeti, carele d'in Regii Ungariei séu d'ntre Principii Transsilvaniei séu prin vr'o diploma, decretu séu lege séu vreo resolutiune a vorbitu asiá cu parintésca ingrijire (decâtu numai dóra in batjocura) cu natiunea romana, cácum au graitu gloriosii si de etern'a pomenire demnii Domnitori ai augustei case austriace?! Si mai vertosu cá glorióse regnantele nostru Domnitoru si

Monarchu Franciscu Iosifu I. (Sa traiésca!) prin p. n. sa resolutiune, carea este caus'a adunârei nóstre de acum'a, sî preaplacutulu sî maretiulu obieptu alu desbateriloru sî conferintieloru ei.

De aceea dera Românu lu fiindu un'a natiune, care nu atâtu injuriile, câtu mai tare facerile de bine le scie tînè in minte, - alta mente repostum – ori sî cu ce pretiu, ori si in ce critice cercustâri nu va poté nici odata uitá, nu va poté nici odata a fi nemultiamitóre câtra atâtea, câtra asiá mari faceri de bine, câtra asiá frageda si parintésca portare de grija sî de fericitulu venitoriu alu natiunai nóstre, a adoratului nostru Monarchu si atóta august'a dinastia a casei austriace!!

Românii, cari la a. 1848 in câmpulu libertatiiau juratu un'a solemnna si vecinica si nestramutavera credintia si alipire câtra Tronulu acestei domnitóre case austriace, au rapitu si folositu sî va rapí sî folosí totdeun'a si acum totu privilegiulu bunu de a-si rennoi acestu solenu sî cordiale juramentu de credintia si alipire.

Sum convinsu dara, câ Românii nice acestu preabunu si stralucitu prileju inca nu-lu voru poté lasá asiá, câ in adress'a sa câtra adoratulu sî celu mai bunu sub sòre Domnitoru, Domnu si Mare Principe alu seu Franciscu Iosif I. si câtra august'a casa austriaca sa nu-si re'nnoiésca cu cele mai eclatante semne ale cordialeloru si loialeloru loru simtieminte si a cuvintelor de multiamita neinfrangibil'a credintia si alipire câtra Tronu.

Românulu nici odata nu va incetá a dori si dupa poterile sale intru contielegere cu celelalte colocuitoare natiuni a conlucrá, cá parintescile intentiuni ale Maiestatii Sale la dorit'a complinire sa vina sî glori'a Tronului sî a tóta august'a casa domnitóre, sî poterea sî uniunea intregului imperiu austriacu sa se consolideze, cá acest'a standu tare sî cu marire in concertulu potentiloru celoru mai mari ale Europei sub poterniculu lui sceptru tóte

16 Conferințele Bibliotecii ASTRA

natiunalitățile și popoarele să putem în totu timpul afla scutire, apărare, odihnă și fericire!!!

De aceea națiunea română cu multă a animei sale ardore dorește, accepta, ba ea nu încetează a cere terenul acelu legiuitor, - adică dietă Transilvaniei, pe care că națiune legalnicește recunoscută și pronunțată stăndu în întielesul diplomei d'în 20 Oct. 1860. într'o conglasuire cu conlocuitoarele națiuni să pōta, după-cum aceea poftesce și Maiestatea Tronului și demnitatea unei națiuni politice, libere și autonome colucrá spre împlinirea și efeptuarea p. naltelor și parintescilor intențiuni ale Mai. Sale adoratului nostru Monarchu și Domnitoru.

Iată dară, Dloru! aici în scurte cuvinte este detaiatu – cum credu eu totu acelu pe cătu de grandiosu, pe atât'a și de greu pentru deslegare complexu și substratu alu consultărilor adunării noastre naționale, cari astăzi poftescu un'a rară întieptiune, un'a adunca și nu numai la prezentu, dar mai multu la venitoriu cugetătoare judecata, unu sânge domolu și rece, un'a alegere a cuvintelor și a tonului, unu tactu, prin care să dovedimu nu numai în fati'a tuturor gintelor întregului imperiu austriacu, dar și naintea popoărilor întrepei Europe – ai căroru ochi și acceptare – fără nici un'a îndoieła – este astăzi tintată asupra noastră și asupra lucrărilor noastre, - că națiunea noastră e dēmna de pusătiunea sa politica, care o cere între conlocuitoarele naționalități, și de sōrtea și drepturile egale, cari le pretinde în patri'a sa.

Asiă fiindu lucrulu, Dloru! ce ne rămâne alt'a îndereptu, decâtu să deprecămu de-la Parintele luminilor darulu celu cerescu asupra adunării acestei maretie, că tramitendu Spiritulu seu celu sântu preste totu și preste fia carele deosebi, să ne întieptieșca și numai acele cugete, judecări și cuvinte să ne puna în anima, și să ne dea în gur'a noastră, cari voru fi spre glori'a Tronului

ALEXANDRU STERCA-ŞULUŢIU 17

sî spre folosulu sî consolidarea binelui de comunu alu dulcei patrie sî iubitei nóstre natiuni.

Si prin acést'a deodata declarâmu sî conferintiele acestea natiunale a fi deschise.

(Sa traiésca!).